

DZIECI Z GRUPY RYZYKA DYSLEKSJI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Ze zjawiskiem **dysleksji** dzieci spotykają się dopiero w szkole podstawowej. Wiele dzieci prezentuje specyficzne trudności w przyswajaniu informacji (uczeniu się), w tym nasilone problemy z nabywaniem umiejętności czytania i pisania (przy prawidłowym rozwoju intelektualnym). Z tym zjawiskiem niestety spotykamy się zbyt późno. Wynika to z nieświadomości rodziców i bagatelizowania problemów, jakie ujawniają się u dzieci w okresie przedszkolnym. Odpowiednio wcześnie rozpoczęta terapia z dzieckiem i wykrycie jego problemów rozwojowych zmniejsza w znacznym stopniu możliwość pojawienia się trudności dyslektycznych na kolejnym szczeblu nauki. Podłożem specyficznych problemów w uczeniu się są dysfunkcje układu nerwowego i mają one rozwojowy charakter.

W wieku przedszkolnym nie mówimy jeszcze o dysleksji, lecz o **grupie ryzyka dysleksji**. Jeśli u dziecka 5-6 letniego zauważa się trudności z przyswajaniem wiadomości, nauką czytania liter i ich pisownią, należy na dziecko zwrócić szczególną uwagę, gdyż jego trudności i zaburzenia będą narastać, a co za tym idzie w początkowym okresie szkoły podstawowej może pojawić się fobia przed uczęszczaniem do szkoły i uczeniem się. Bardzo istotna w procesie diagnozowania dzieci z grupy ryzyka dysleksji jest ocena logopedyczna kompetencji językowych przedszkolaków, sprawność dokonywania analizy i syntezy słuchowo- wzrokowej, sprawność aparatu mowy, ocena słuchu fonematycznego oraz badanie lateralizacji (dominacji stronnej). Okres przedszkolny jest czasem, w którym dziecko powinno uzyskać niezbędną pomoc w zakresie sfer zaburzonych, tak by mogło rozpocząć naukę w klasie pierwszej bez negatywnych doświadczeń.

Dzieci z grupy ryzyka dysleksji mają problem z ćwiczeniami ruchowymi, samoobsługowymi, w czynnościach i zabawach związanych z mową, spostrzeganiem słownym, wzrokowym, motoryką i orientacją przestrzenną.

PRZYKŁADOWE SYMPTOMY RYZYKA DYSLEKSJI

(które mogą, a nie muszą wystąpić w grupie ryzyka):

- wolniejsze tempo rozwoju mowy czynnej, długo utrzymująca się nieprawidłowa artykulacja, wady wymowy,
- zniekształcanie nazw,
- mylenie nazw podobnych,
- trudności w zapamiętywaniu wierszyków, piosenek, odtwarzania rytmu,
- trudności z analizą sylabową i głoskową wyrazów,
- kłopoty ze zrozumieniem dłuższych i bardziej złożonych poleceń słownych,
- słabsza koncentracja uwagi i podatność na czynniki rozprasające
- trudności w budowaniu z klocków,
- nieumiejętność dostrzegania szczegółów różniących obrazki,
- trudność z zapamiętaniem liter podobnych graficznie (np. /P/ i /B/, /b/ i /d/...),
- pisanie liter, cyfr, znaków w „lustrzanym odbiciu”,
- zaburzony kierunek rysowania szlaczków,
- niedokładne wypełnianie konturów (kolorowanie),
- kłopoty z opanowaniem czynności samoobsługowych (np. ubieranie się, zapinanie guzików, wiązanie butów),
- obniżona sprawność ruchowa (niechęć do aktywności ruchowych, ma trudności w rzucaniu i łapaniu piłki, z jazdą na rowerze itd.),
- słabsza koordynacja ruchowo- wzrokowo-słuchowa,

- trudności w odróżnieniu prawej i lewej strony ciała,
- kłopoty ze wskazaniem: na prawo, na lewo, u góry, na dole,
- trudności w zakładaniu obuwia na właściwą stopę, rękawiczek na właściwą rękę,
- mylenie relacji przestrzennych (nad, na, z tyłu, pod, obok, przed, w środku).

LATERALIZACJA I JEJ WPŁYW NA PROCES UCZENIA SIĘ

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie dzieci i na proces przyswajania informacji jest tzw. lateralizacja (dominacja stronna).

Jest to proces, w wyniku którego kształtuje się przewaga jednej strony ciała nad drugą. Przejawia się jako preferencja do używania określonej ręki, nogi, oka i ucha.

Wyróżniamy lateralizacje:

- **prawostronną** -najczęściej spotykaną; przejawia się dominacją prawej ręki, oka i nogi (świadczy o dominacji lewej półkuli mózgu).
- **lewostronną** – przejawia się dominacją lewej ręki, nogi i oka (świadczy o dominacji prawej półkuli mózgu).
- **skrzyżowaną** - która polega na przewadze narządów ruchu i zmysłu, ale nie po tej samej stronie, lecz po obu stronach ciała (np. dziecko lewooczne, praworęczne, prawonożne lub dziecko prawooczne, leworęczne, lewonożne...itd.)- wariantów tej lateralizacji jest kilka.
- **nieustaloną** -rzadko spotykaną- gdy nie ma ustalonej dominacji poszczególnych narządów ruchu i zmysłu. Może przejawia się oburęcznością i/lub obuocznością i/lub obunożnością.

U dzieci z grupy ryzyka dysleksji często występuje lateralizacja skrzyżowaną lub długo nieustaloną. Skrzyżowanie dominacji ręka-oko utrudnia dziecku kontrolę wzrokową pracy ręki, czytania, utrzymywania pisma/szlaczków w liniaturze, zwracania uwagi na znaki interpunkcyjne (kropka, przecinek) oraz zachowania prawidłowego kierunku pisania.

Dziecko z ryzyka dysleksji nie musi stać się dzieckiem dyslektycznym. Wszystko zależy od tego, jak szybko rozpoznamy jego potrzeby i zareagujemy na nie, czy uda nam się i w jakim stopniu wyrównać dysharmonię w rozwoju psychomotorycznym, zanim dziecko będzie doznawało niepowodzeń szkolnych.

Opracowała: Mariola Drożyńska